

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто інвестиційну активність України. Проведено аналіз динаміки показників, які характеризують інвестиційну активність в Україні.

Аннотация. Рассмотрена инвестиционная активность Украины. Проведен анализ динамики показателей, характеризующих инвестиционную активность в Украине.

Annotation. The article deals with the investment activity in Ukraine. The paper analyzes the dynamics of indicators of the investment activity in Ukraine.

Ключові слова: інвестиції, інвестиції в основний капітал, прями інвестиції.

Сьогодні проблема активізації інвестиційних процесів є однією з найбільш важливих у системі державного регулювання економіки України. Для забезпечення стабільного розвитку економіки й досягнення Україною конкурентоспроможності на світовому ринку виникає потреба у значному надходженні інвестиційних ресурсів у економіку та їх оптимальному розподілі з урахуванням балансу між короткотермівовою рентабельністю і стратегічними завданнями щодо розвитку національної економіки України.

Постановка проблеми заключається в тому, що необхідною передумовою розвитку економіки є висока інвестиційна активність. Вона досягається шляхом збільшення реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш ефективного їхнього використання в пріоритетних секторах матеріального виробництва і соціальної сфери. На сьогодні вивчення та аналіз інвестиційної активності є досить актуальною темою. Її актуальність пов'язана насамперед саме з тим, що інвестиції формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі і визначають конкурентні позиції країн на світових ринках. Інвестиційна діяльність, а також сукупність практичних дій з реалізації інвестицій, є одним з основних засобів зростання національного доходу. Все це зумовлює необхідність визначення сутності інвестицій, а також визначення їх форм та видів і проведення їх аналізу.

Основною метою статті є аналіз сучасного стану інвестиційної активності в Україні та розробка рекомендацій оптимізації прямого та опосередкованого впливу держави на перебіг інвестиційних процесів.

Цю проблему в своїх працях досліджувало багато науковців. Зокрема, Затонацька Т. Г. досліджувала вплив бюджетних інструментів на інвестиційні процеси, Жигінас В. В. розглядав джерела інвестиційних ресурсів структурної перебудови, Малютін О. К. та Гладка У. Б. досліджували інвестиційний клімат та регулювання інвестиційної діяльності. Також Кисельова О. М. розглядала теоретико-методологічні основи реформування державних регуляторів мотивації інвестиційної діяльності. Ще варто зазначити таких науковців, як: Гольденберг О. О., Шарапатюк Д. А., Лельохіна І. О., що теж присвятили свої праці проблемам інвестування [1].

Поняття "інвестицій" у різних науках отримало неоднозначне трактування. Інвестиціями можуть бути всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект. Інвестиції можуть існувати в грошовій або матеріальній формах, у формі майнових прав та інших цінностей. Інвестиції у грошовій формі включають грошові кошти, цільові банківські вклади, паї та цінні папери. Інвестиції у матеріальній формі поділяються на рухоме і нерухоме майно [1].

У ринковій економіці інвестиції відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку національного виробництва. Завдяки їм здійснюється технічне переоснащення підприємств, поповнюються товарні запаси і вдосконалюється товар, здійснюються науково-дослідні роботи тощо. Саме поняття "інвестиції" є чи не найуживанішим поняттям в економічній літературі. Огляд періодичних видань, як зарубіжних, так і вітчизняних, свідчить про винятковий інтерес дослідників до цієї ключової економічної категорії. Але детальніший аналіз свідчить про те, що економічна наука на сьогодні не виробила універсального визначення категорії "інвестиції", яке відповідало б потребам як теорії, так і практики [2].

Для аналізу динаміки інвестиційної активності автор використовує такі показники, як: прями інвестиції в Україну та інвестиції в основний капітал [3].

Інвестиції в основний капітал – це сукупність витрат, спрямованих на придбання, створення, відновлення основного капіталу.

Розглянемо динаміку інвестицій в основний капітал подану в табл. 1 [3].

Таблиця 1

Аналіз динаміки інвестицій в основний капітал за 2002 – 2010 роки

Роки	Інвестиції	Абсолютний приріст, тис.	Темп зростання, %	Темп приросту, %	Абсо-

	в основний капітал, млн грн U_i	Базис- ний Δ_b	Ланцю- говий Δ_i	Базис- ний $T_{зрб}$	Ланцю- говий $T_{зрi}$	Базис- ний $T_{прб}$	Ланцю- говий $T_{прi}$	люте зна- чення 1% при- росту
2002	37 178							
2003	51 011	13 833	13 833	137,21	137,21	37,21	37,21	371,78
2004	75 714	38 536	24 703	203,65	148,43	103,65	48,43	510,11
2005	93 096	55 918	17 382	250,41	122,96	150,41	22,96	757,14
2006	125 254	88 076	32 158	336,90	134,54	236,90	34,54	930,96
2007	188 486	151 308	63 232	506,98	150,48	406,98	50,48	1252,54
2008	233 081	195 903	44 595	626,93	123,66	526,93	23,66	1884,86
2009	151 777	114 599	-81 304	408,24	65,12	308,24	-34,88	2330,81
2010	150 667	113 489	-1 110	405,26	99,27	305,26	-0,73	1517,77

За цими розрахунками можна зробити висновок, що інвестиції в основний капітал починаючи з 2002 року по 2008 рік поступово збільшувалися, та в 2009 році вони почали знижуватися, доказом цього є те, що капітальні інвестиції мали таку ж тенденцію, як інвестиції в основний капітал, це впливає з того, що інвестиції в основний капітал є складовою капітальних інвестицій. Так, порівнюючи 2010 рік з базою, а саме 2002 роком, можна сказати, що інвестиції в основний капітал збільшилися майже в 5 разів, а саме на 113 489 млн грн. Якщо порівнювати 2010 рік з 2008 роком, який за обсягами інвестицій є максимальним, то можна сказати, що інвестиції в основний капітал зменшилися на 82 414 млн грн, а порівняно з 2009 роком – на 1 110 млн грн. Це означає, що починаючи з 2009 року спостерігається поступове зниження інвестицій в основний капітал.

Для наочності представимо динаміку інвестицій в основний капітал (рис. 1).

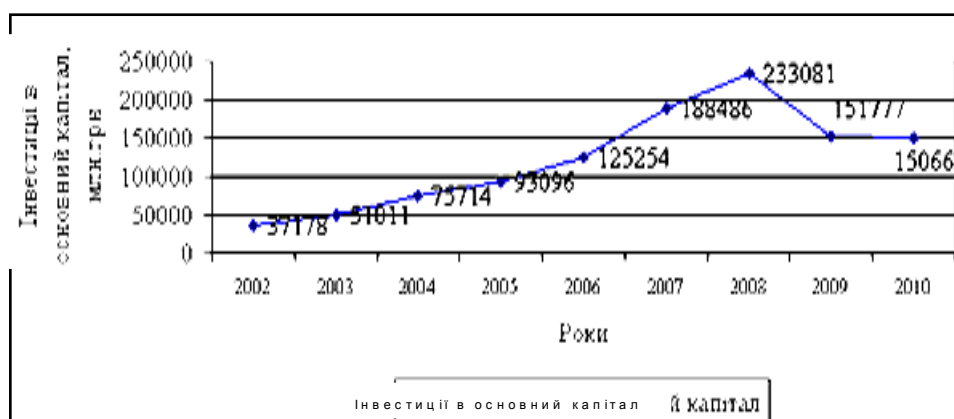

Рис. 1. Динаміка інвестицій в основний капітал за 2002 – 2010 роки

На цій гістограмі наочно зображено, що інвестиції в основний капітал у 2010 році склали 150 667 млн грн, що майже на 2 % менше за 2009 рік, а у 2009 році інвестиції в основний капітал склали 151 777 млн грн, що на 41,5 % менше, ніж у 2008 році. Найбільше інвестиції в основний капітал у 2009 році скоротилися в рибальстві – на 65,7 %, будівництві – на 62,2 %, держуправлінні – 55,6 %, сфері нерухомості й оренди – на 52,8 %, охороні здоров'я – на 50,7 %, сільському господарстві – на 50,2 %. Краще справи йдуть у торгівлі й ремонті, де падіння склало 45,3 %, фінансовій діяльності – 35,4 %, переробній промисловості – 35,3 %, на транспорті у зв'язку – 33,3 %, на виробництві й розподілі електроенергії, газу та води – 30,2 %. Найменше падіння інвестицій у 2009 році було зафіксоване у діяльності готелів та ресторанів – 27,9 %, видобувній промисловості – 25,1 % і наданні комунальних послуг та послуг у сфері культури та спорту – 18,4 %.

Отже, можна сказати, що в цей час спостерігається тенденція зниження інвестицій в основний капітал. Проаналізуємо динаміку прямих інвестицій в Україну, подану в табл. 2 [3].

Таблиця 2

Аналіз динаміки прямих інвестицій в Україну за 2002 – 2010 роки

Роки	Прямі інвестиції в Україну, млн дол. США U_i	Абсолютний приріст, тис.		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту
		Базис- ний Δ_b	Ланцю- говий Δ_i	Базис- ний $T_{зрб}$	Ланцю- говий $T_{зрi}$	Базис- ний $T_{прб}$	Ланцю- говий $T_{прi}$	
2002	5 471,8							
2003	6 794,4	1 322,6	1 322,60	124,17	124,17	24,17	24,17	54,72

2004	9 047	3 575,2	2 252,60	165,34	133,15	65,34	33,15	67,94
2005	16 890	11 418,2	7 843,00	308,67	186,69	208,67	86,69	90,47
2006	21 607,3	16 135,5	4 717,30	394,88	127,93	294,88	27,93	168,90
2007	29 542,7	24 070,9	7 935,40	539,91	136,73	439,91	36,73	216,07
2008	35 616,4	30 144,6	6 073,70	650,91	120,56	550,91	20,56	295,43
2009	40 053	34 581,2	4 436,60	731,99	112,46	631,99	12,46	356,16
2010	44 708	39 236,2	4 655,00	817,06	111,62	717,06	11,62	400,53

Проаналізувавши динаміку прямих інвестицій в Україну, можна сказати, що відбувається тенденція зростання інвестицій в Україну. Так, у 2010 році порівняно з 2002 роком, їх обсяг збільшився майже у 8 разів, а саме на 39 236,2 млн дол. США, це свідчить про те, що Україна є досить привабливою для іноземних інвесторів. Для підтвердження цієї тенденції, динаміка прямих інвестицій в Україну зображена на рис. 2 [3].

Рис. 2. Динаміка прямих інвестицій в Україну за 2002 – 2010 роки

Виходячи з рис. 2, можна сказати, що спостерігається тенденція зростання прямих інвестицій в Україну. Так, у 2010 році обсяг прямих інвестицій був найвищим і склав 44 708,0 млн дол. США.

Згідно з Державним комітетом статистики, у 2009 році інвестиційна активність в Україні суттєво знизилась. Основною причиною цього є кризові тенденції, що спостерігаються в світовій економіці. Фізичне та моральне зношення основних виробничих фондів в Україні зумовлюють гостру потребу в структурній перебудові та значну потребу в інвестиційних ресурсах. Перш за все інвесторам необхідно гарантувати прибутковість та поверненість їх вкладів. Реалізація таких заходів повинна здійснюватись на законодавчому рівні. Необхідно заохочувати вкладення коштів у стратегічні галузі народного господарства як з боку приватного сектора, так і за рахунок державних асигнувань. Пріоритетним є підвищення інвестиційної привабливості нашої економіки для іноземних інвесторів, які є потенційними вкладниками значних обсягів капіталу.

Наук. керівн. Гриневич Л. В.

Л і т е р а т у р а: 1. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : навч. посібн. / Т. В. Майорова. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с. 2. Бондар М. І. Стан та вдосконалення аналізу ефективності інвестицій / М. І. Бондар // Економіка та держава. – 2008. – № 2. – С. 8–11. 3. Офіційний сайт Державної Служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.